

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Liberia 2016-2020

1. Inriktning

Svenskt utvecklingssamarbete med Liberia inom ramen för denna strategi ska bidra till freds- och statsbyggande. Syftet är att bidra till att stärka de liberianska samhällsfunktionerna och skapa förutsättningar för en fredlig, inkluderande och hållbar utveckling. Verksamheten ska också bidra till ökad jämställdhet samt en förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan. Strategin ska gälla under perioden 2016-2020 och omfattar sammantaget 1350 miljoner svenska kronor, varav 1320 miljoner kronor avser Sidas verksamhet och 30 miljoner kronor avser FBA:s verksamhet.¹

Sidas insatser inom ramen för strategin förväntas bidra till:

Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

- Stärkt kapacitet i den offentliga förvaltningen
- Ökad rättssäkerhet
- Ökad kapacitet hos det civila samhället att verka för ansvarsutkrävande och respekt för mänskliga rättigheter
- Ett mer inkluderande samhälle, med fokus på ett ökat deltagande av kvinnor i politiska processer
- Ökad respekt för och tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

- Förbättrade förutsättningar för inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling, med fokus på småskaligt och hållbart lantbruk
- Ökad produktion av och förbättrad tillgång till förnybar energi
- Förbättrade förutsättningar för framförallt kvinnor och ungdomar till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor
- Stärkta förutsättningar för fri och rättvis handel

Värnad mänsklig säkerhet och frihet från våld

- Stärkt kapacitet att förebygga och hantera konsekvenserna av sexuellt och könsbaserat våld
- Stärkta konfliktlösnings- och försoningsinitiativ på lokal och nationell nivå

FBA:s insatser inom ramen för strategin förväntas bidra till:

- Stärkt kapacitet hos kvinnor, män och institutioner att främja säkerhet och mänskliga rättigheter

---

¹ Denna strategi styr användningen av medel som anslås under anslagsposten 9 Afrika i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) för respektive budgetår.

2. Landkontext

Liberia är ett av världens fattigaste länder och fem av sex liberianer beräknas leva på mindre än motsvarande 1.25 US-dollar om dagen. Arbetslösheten är utbredd och en stor del av befolkningen försörjer sig inom den informella ekonomin. Liberias ekonomi är starkt beroende av naturresurser, med påföljande påfrestningar för ekosystemen. Bristande kapacitet inom naturresursförvaltningen ökar sårbarheten och risken för konflikter. Klimatförändringar bedöms få stora konsekvenser för Liberias kustområden. Liberias flera utmaningar på miljö- och klimatområdet, inkl. för den biologiska mångfalden, får konsekvenser för landets möjligheter till en hållbar utveckling. Respekt för kvinnor och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter är särskilt svag. Möjligheten för flickor och pojkar, kvinnor och män att nyttja sina sexuella och reproduktiva rättigheter är begränsad. Liberia har sedan fredsavtalet undertecknades 2003 tagit betydande steg i demokratisk utveckling och när det gäller att bygga upp landet efter inbördeskriget. Samtidigt kvarstår många av de grundläggande konfliktsakerna, såsom tung politisk och ekonomisk maktkoncentration till en liten elit, svaga demokratiska institutioner och oklara mark- och brukarrättigheter.

Liberia förklarades ebolafritt för andra gången den 3 september 2015. Då hade 10 672 liberianer smittats och 4806 avlidit i sjukdomen. Ebolafall hade rapporterats i samtliga femton län i landet. Utöver det pris epidemin haft i mänskliga liv sjönk tillväxten från 5,9 procent till strax under 1 procent under år 2014. Handeln och livsmedelsförsörjningen påverkades av undantagstillstånd och karantänzoner. När det redan svaga hälso- och sjukvårdssystemet kollapsade drabbades befolkningen också hårdare av sjukdomar som malaria, polio, mässling och kikhosta. Epidemin lämnade efter sig ett stort antal föräldralösa barn och omfattande stigmatisering av överlevare. Över en miljon skolbarn förlorade nästan ett helt läsår.

Ebolaepidemin blottade stora brister i det liberianska samhället som svagt socialt kontrakt, svaga institutioner och otillräcklig kapacitet hos statliga myndigheter. Bristande förtroende för myndigheterna, vilket bl.a. har sin grund i en stor klyfta mellan eliten och den övriga befolkningen, spridning av epidemin till slumområden i huvudstaden samt en starkt centraliserad statsapparat med omfattande kapacitetsbrist i flertalet sektorer var några faktorer som bidrog till krisens snabba förlopp.

Behovet av försoningsinsatser, en jämnare fördelning av resurser framför allt till landsbygden, en ökad reformtakt samt förbättrade försörjningsmöjligheter är således fortsatt stort. Mänsklig säkerhet behöver stärkas. Särskilt kvinnor och flickors tillgång till säkerhet och rättssäkerhet behöver tillgodoses då sexuellt och könsrelaterat våld är utbrett och förövarna sällan lagförs. Tillgång till och kapacitet inom polis och övrigt rättsväsende är även överlag mycket begränsad och straffriheten utbredd, framför allt utanför Monrovia. Denna utmaning förväntas bli än större i takt med att FN:s fredsbevarande mission UNMIL trappar ner sin närvaro inför tillbakadragandet vid halvårsskiftet 2016. Förtroendet för rättsväsendet är lågt, med följderna att det sedvanerättsliga systemet istället används. Korruptionen är utbredd och genomsyrar alla delar av samhället. Den därtill kopplade klientelismen motverkar transparens och rättssäkerhet. Kapaciteten hos centrala myndigheter och kommissioner är låg. Liberia är fortsatt starkt beroende av bistånd.

Liberias regering lade i april fram en återhämtningsplan (Economic Stabilization and Recovery Plan, ESRP) som bygger på och kompletterar landets strategi för minskad fattigdom, Agenda for

Transformation från 2012. ESRP har sitt huvudsakliga fokus på ekonomisk återhämtning, infrastruktursatsningar, ökad handel och privatsektorutveckling.

Sveriges relation till Liberia är god och grundlades på 60- och 70-talen genom handelssamarbete. Partnerskapet mellan Sverige och Liberia har förstärkts genom bland annat utvecklingssamarbetet och den därtill kopplade politiska dialogen. Sverige bidrog med trupp till UNMIL under åren 2004-06. Därefter har Sverige engagerat sig i Liberias freds- och statsbyggnad, inte minst inom ramen för New Deal-processen och FN:s fredsbyggandekommission. Sverige är även engagerad i Liberias anslutningsprocess till WTO och kommer under strategiperioden genom EU:s partnerskapsavtal för fiske stödja Liberias arbete med nationella fiskefrågor. Sverige har med sitt historiska band, breda engagemang och förhållandevis stora närvaro goda förutsättningar att utgöra en positiv kraft och partner till Liberia. Det svenska mervärdet inom utvecklingssamarbetet består också av att Sverige traditionellt har varit en av få givare som bidragit till statsbyggande nyckelsektorer.

3. Verksamhet

Sveriges utvecklingssamarbete med Liberia ska ta sin utgångspunkt i och präglas av ett rättighetsperspektiv och av fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär ett synliggörande av diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper före varje insats. Detta så att människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga kvinnors, mäns och barns situation, behov, förutsättningar och prioriteringar ska vara utgångspunkten för fattigdomsbekämpning och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling. Utvecklingssamarbetet ska integrera miljömässig hållbarhet, jämställdhet och en fredlig och demokratisk utveckling. Grundvalen för utvecklingssamarbetet är en helhetssyn på fattiga människors och samhällets utmaningar, behov och förutsättningar att förbättra sin situation. Den bärande principen är att ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och processer ska förstås och hanteras i ett integrerat sammanhang. Våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för ekonomisk och social utveckling och utvecklingssamarbetet är en viktig del i det konfliktförebyggande arbetet. Ett miljö- och klimatperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv liksom ett konfliktperspektiv ska därför systematiskt integreras i det svenska utvecklingssamarbetet med Liberia.

Sveriges verksamhet i Liberia ska bidra till att uppnå de fem freds- och statsbyggande målen i New Deal² och principerna i New Deal om samarbete och ägarskap. Liberianskt ägarskap och givarsamordning ska vara hörnstenar i samarbetet. FN:s fredsbyggandekommission är ett annat viktigt forum för arbetet med freds- och statsbyggandefrågor i Liberia. Sverige och Liberia samverkar där för att mobilisera stöd inom FN för de säkerhets- och utvecklingspolitiska utmaningar Liberia står inför.

---

1. Inkluderande politik – att arbeta för inkluderande politiska- och konfliktlösningar.

2. Säkerhet – att etablera och stärka säkerheten för folket.

3. Rättvisa – att ta itu med orättvisor och att öka människors tillgång till rättvisa.

4. Ekonomisk bas – att skapa arbetstillfällen och förbättra levnadsbetingelserna.

5. Inkomster och service – att öka och hantera de allmänna inkomsterna och bygga kapacitet för en rättvis och ansvarfull fördelning av det allmännas stöd till medborgarna.

Verksamhetens inriktning och den aktuella kontexten styr valet av samarbetspartner och samarbetsformer. Utgångspunkten är att de samarbetspartners och samarbetsformer som mest effektivt bidrar till att nå långsiktigt hållbara resultat ska användas. Sverige ska bidra till att utveckla välfungerande offentliga institutioner, system och processer. Regeringen bedömer att det för närvarande inte är aktuellt med generellt budgetstöd. Balans ska eftersträvas i val av samarbetspartner, t.ex. genom att komplettera samarbete med staten med samarbete för att stärka civilsamhället. Sida ska identifiera aktörer som kan bidra till en positiv utveckling. Kvinnoorganisationer och den privata sektorn kan vara viktiga aktörer. Det civila samhället har en särskild roll, bl.a. i att verka för ansvarsutkrävande och demokratisk förändring. Utvecklingsarbetet ska utformas så att det bidrar till att förebygga och förhindra korruption.

Samarbetet bör utformas på ett sådant sätt att det bidrar till stärkt kapacitet och långsiktigt hållbara resultat. Sveriges stöd till kapacitetsutveckling ska vara behovs- och efterfrågestyrt och utformat så att det bidrar till öppenhet, långsiktigt hållbar kapacitet samt stärker lokalt ägarskap och möjliggör ansvarsutkrävande. Programbaserat stöd kan kombineras med strategiska och katalytiska insatser, inklusive nya innovativa samarbets- och finansieringsformer. Sverige ska verka för att miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter beaktas i biståndsfinansierade upphandlingar. Sverige ska verka för sammanhållen och effektiv biståndssamordning i landet, framförallt genom aktivt deltagande i EU:s biståndssamordning och gemensamprogrammering. I genomförandet av strategin ska Sverige verka för att Liberia ökar den inhemska resursmobiliseringen liksom stimulera samarbete som på sikt kan leva vidare utan finansiering från utvecklingsarbetet. Verksamheten ska genomföras på ett sådant sätt att hållbara resultat säkerställs. Synergier mellan strategins olika områden ska tillvaratas så långt det är möjligt. Synergier ska också eftersträvas med andra relevanta strategier. Utvecklingsinsatserna bör samordnas med humanitära insatser i landet, så att Sverige bidrar till en övergång från temporärt humanitärt bistånd till hållbart utvecklingsarbete.

Det svenska utvecklingsarbetet ska bidra till stärkt kapacitet och transparens inom offentlig förvaltning, ett ökat folkligt deltagande och stärkt åtnjutande av mänskliga rättigheter, med särskilt fokus på kvinnor och flickor. En inkluderande politik är central. Verksamheten ska inriktas på att stärka reformprocesser inom statlig förvaltning, med fokus på decentralisering och naturresursförvaltning, inkl. fiskeförvaltning. Ökad rättssäkerhet och tillgång till rättvisa är eftersatta områden. I takt med att decentraliseringsreformer genomförs behöver befolkningens möjligheter att påverka den lokala offentliga förvaltningens planer och det civila samhällets kapacitet för ansvarsutkrävande att öka. Miljöorganisationers kapacitet för ansvarsutkrävande bör särskilt uppmärksammas. Möjligheter till inflytande för befolkningen på landsbygden, och i synnerhet kvinnor, behöver särskilt stärkas. Flickors och pojkars, liksom kvinnors och mäns möjligheter att nyttja sina rättigheter till sexuell och reproduktiv hälsa är en eftersatt fråga. Ett långvarigt samarbete inom offentlig förvaltning och starkt engagemang inom freds- och statsbyggande ger Sverige ett mervärde inom området.

Svenskt utvecklingsarbete ska bidra till en inkluderande hållbar ekonomisk utveckling som är miljömässigt och socialt hållbar och som kommer människor som lever i fattigdom till del. Verksamheten ska inriktas på att förbättra förutsättningarna för en produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, vilket i sig är en förutsättning för en framgångsrik kamp mot fattigdomen. Ett fungerande transportnät, en tryggad tillgång till mark och förnybar energi samt stärkta kunskaper och färdigheter bidrar till en inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling. Särskild vikt behöver vidare läggas vid förbättrade produktionsförutsättningar inom lantbruk. Det småskaliga lantbruket är av strategisk betydelse för att fattiga människor ska kunna förbättra sina levnadsvillkor. Motståndskraft mot och anpassning till klimatförändringar inverkar på förutsättningarna för ett hållbart fiske och lantbruk. Avskaffandet av de juridiska och sociala strukturer och normer som hindrar kvinnor och flickor från att ta sig ur fattigdom och uppnå ekonomisk egenmakt ska särskilt uppmärksammas, t.ex. kvinnors rätt till utbildning genom hela livet, framför allt vad gäller

möjligheter till anställning eller eget företagande. Sida ska undersöka möjligheterna att bidra till en omställning mot förnybar energi och förnybart producerad elektricitet, i synnerhet på lokal nivå.

En ökad integrering i den formella ekonomin bidrar till ökad produktivitet, ökad rättssäkerhet och till att hantera konfliktorsaker. En större andel av den nationella ekonomin behöver komma från skatter, investeringar och ökad handel. Stärkt institutionell och produktiv kapacitet är av stor vikt för att öka möjligheterna att delta i lokala, regionala och globala värdekedjor som möjliggör förbättrade försörjningsmöjligheter med rättigheter för fattiga människor. WTO-anslutningen kommer att underlätta för Liberias handelsmöjligheter med omvärlden. Svenskt utvecklingssamarbete ska bidra till att underlätta Liberias integrering med den internationella marknaden. En lång tradition av samarbete på dessa områden gör Sverige väl lämpat för området.

Svenskt utvecklingssamarbetet ska bidra till frihet från våld och mänsklig säkerhet. Effekterna av inbördeskriget som avslutades 2003 är fortfarande påtagliga. Verksamheten ska inriktas på att stärka konfliktlösnings- och försoningsinitiativ och därigenom bidra till att stärka förutsättningarna för en fortsatt fredlig utveckling. Utvecklingssamarbetet ska stärka kvinnors och flickors medverkan i konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande, inkl. civilsamhällesorganisationer och MR-försvare. Relationen mellan stad och landsbygd, liksom motsättningar mellan den styrande eliten och resten av befolkningen, potentiella riskgrupper såsom före detta kombattanter, tillgång till naturresurser som konfliktorsak och säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet ska beaktas. Det är angeläget att förebygga sexuellt och könsrelaterat våld och ge upprättelse till individer som utsatts. Barns utsatthet för sexuellt och könsrelaterat våld måste särskilt uppmärksammas.

FBA ska bidra till förbättrad kapacitet för en inkluderande liberiansk försoningsprocess. FBA:s insatser ska även bidra till ökad tillämpning av demokratiska principer och mänskliga rättigheter inom säkerhetssektorn. För att uppnå detta kan FBA t.ex. verka för att öka den civila och parlamentariska kontrollen av säkerhetssektorn, baserat på rättsstatens principer. Stärkta möjligheter till en rättssäker och transparent myndighetsutövning och till ansvarsutkrävande är vidare prioriterat. FBA:s insatser kan ske exempelvis genom utbildning, sekondering, rådgivning, metodutveckling och policystöd. Hänsyn ska tas till nationella prioriteringar, mänskliga rättigheter, jämställdhet och principerna i säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och efterföljande resolutioner. Sverige har en stark komparativ fördel genom sitt långa engagemang, närvaron av utsända från flera svenska myndigheter samt det arbete som bedrivs på policynivå inom New Deal och FN:s fredsbyggande kommission.

Formerna för uppföljning framgår av regeringens riktlinjer för strategier. Utvärderingar ska ses som en integrerad del i den löpande uppföljningen och genomföras vid behov. Olika metoder för resultatuppföljning ska användas, med såväl kvalitativ som kvantitativ resultatinformation. En balans mellan kortsiktiga och långsiktiga resultat i insatsportföljen, som säkerställer att biståndet bidrar till en rättvis och hållbar utveckling, bör eftersträvas.